

Gäller för: Bild- och funktionsmedicin och medicinsk service
Innehållsansvar: Malin Tobin Zielinski, (malto8), Specialistläkare
Granskad av: Katarina Wahlström, (katwa4), Överläkare
Godkänd av: Markus Håkansson, (marha68), Verksamhetschef

Giltig från: 2026-03-03

Giltig till: 2028-03-02

Extravasering av röntgenkontrastmedel, SÄS

Förändringar sedan föregående version

Ny rutin

Sammanfattning

Rutin för klargörande av riskfaktorer för kontrastmedelsextravasering samt handläggning vid händelse av sådan och patientinformation.

Bakgrund och syfte

Kontrastmedelsextravasering är en känd komplikation vid kontrastmedelsundersökningar. I de allra flesta fall resulterar det enbart i lätta övergående lokala symtom. I enstaka fall kan svårare reaktioner uppstå med hudnekros och ulcerationer eller – i mycket sällsynta fall - utvecklande av kompartmentsyndrom.

Riskfaktorer för kontrastmedelsextravasering

1. Hög injektionshastighet (cirka 8mL/sek) är i sig ingen riskfaktor utom i kombination med sköra vener.
2. Kortisonbehandlade patienter har skörare kärl.
3. Multipla punktioner i samma ven, ven infört i strålbehandlad extremitet eller i ven där man administrerat cytostatika.
4. PVK som suttit >20 timmar.
5. Obstruerat lymfdränage eller venöst avflöde.

Utförande

Riskreducering

1. Sätt ny adekvat PVK om tveksamhet till funktion av befintlig PVK, till exempel fel storlek, fel ställe, trögt att spruta och/eller smärta.
2. Anpassa PVK-storlek till kärl och injektionshastighet.
3. Placera PVK i så grov ven som möjligt, helst i armvecket.
4. Övervakning av injektioner med palpering av kärlsträngen proximalt om PVK

Handläggning

Om osäkerhet finns kan en översiktsröntgen över injektionsstället utföras.

Symtom kan dröja upp till 1 dygn varför patienten ska uppmanas att söka ansvarig vårdinrättning om symtom uppträder (se patientinformation på sista sidan).

Allvarliga symtom vid kontrastextravasering

1. Progredierande smärta/rodnad
2. Ödem
3. Nedsatt vävnadsperfusion
4. Nedsatt sensibilitet
5. Blåsbildning

Vid extravasering

1. Individuell riskbedömning ska göras av extravaseringen beroende på mängd och lokalisation.
2. Vid större extravasering: applicera tryckförband i minst 30 minuter som tas bort innan patienten går hem.
3. Meddela avdelningen som patienten vårdas på om inneliggande patient.
4. Dokumentera i PACS.
5. Muntlig- och skriftlig information lämnas till patienten, se patientinformation.
6. Vid behov tillkallas radiolog för bedömning där behov av fortsatt vård utförs av remitterande vårdavdelning eller mottagning.

Arbetsgrupp

För innehållet ansvarar: Malin Tobin Zielinski, specialistläkare, VO Bild- och funktionsmedicin och medicinsk service/radiologi, SÄS

Innehållsgranskare: Katarina Wahlström, överläkare, VO Bild- och funktionsmedicin och medicinsk service/radiologi, SÄS

Källförteckning

Svensk urogenitalradiologisk förenings kontrastmedelsgrupp, Nationella rekommendationer Jodkontrastmedel, Version 7,2/2025

[Nationella-rekommendationer-jodkontrastmedel](#)

Roditi G, Khan N, van der Molen AJ, et al. Intravenous contrast medium extravasation: systematic review and updated ESUR Contrast Media Safety Committee Guidelines. Eur Radiol. 2022;32(5):3056-3066.

doi:10.1007/s00330-021-08433-4

Bellin, Marie-France et al. "Contrast medium extravasation injury: guidelines for prevention and management." European radiology vol. 12,11 (2002): 2807-

12. doi:10.1007/s00330-002-1630-9

Bilaga 1

Patientinformation

Information till dig som har undersökts med röntgenkontrastmedel som sprutats in i blodet och där blodkärlet spruckit

Du har fått ett röntgenkontrastmedel injicerat i ett blodkärl. Det är sällsynt men ibland händer det att kontrastmedel hamnar i vävnaden utanför kärlet, exempelvis för att blodkärlet brast vid injektion.

I dessa fall finns risk för lokala reaktioner i omgivande vävnad så som i muskler eller hud. Symtomen kan dröja upp till ett dygn. Oftast är extravaseringen helt ofarlig med milda symtom så som lokal lätt smärta som klingar av efter 2-4 dagar.

Tips för att minska eventuella besvär:

1. Högläge av armen (ovanför hjärtnivå)
2. Kyl/ispåse vid injektionsstället 15–60-minuter upp till 3 ggr/dag i 1-3 dagar eller tills symtomlindring.

Det du ska vara observant på är om svullnad/smärta i området inte klingar av under det första dygnet utan förvärras. Symtom som kan uppkomma efter kontrastextravasering där sjukvård bör kontaktas:

1. Smärta /svullnad som ökar efter hand
2. Ökad rodnad
3. Förändring av känsel i det den drabbade kroppsdelens (arm/ben).
4. Blåsbildning eller sårbildning i området

Om försämring uppstår uppmanas du kontakta sjukvården, uppge att Du har fått röntgenkontrastmedel och att blodkärlet spruckit.

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Bild- och funktionsmedicin och medicinsk service

Innehållsansvar: Malin Tobin Zielinski, (malto8),
Specialistläkare

Granskad av: Katarina Wahlström, (katwa4), Överläkare

Godkänd av: Markus Håkansson, (marha68), Verksamhetschef

Dokument-ID: SAS9631-910907285-70

Version: 1.0

Giltig från: 2026-03-03

Giltig till: 2028-03-02